

Melkveehouder Rick de Vor onderzoekt mogelijkheden eendenkroos

Eendenkroos alternatief voor soja

Eendenkroos groeit in bijna iedere sloot in Nederland volop. Door aan het kroos gerelateerde factoren als beschikbaarheid, groeisnelheid en het hoge ruwe eiwitgehalte, is het voor de toekomst een potentiële eiwitbron.

Het eendenkroos hoopt zich voor de deur van melkveehouder Rick de Vor op.

Door: Martine Barwegen
Fotografie: Ruben Meijerink

Eendenkroos vormt een goede alternatieve eiwitbron voor soja. Het eiwitgehalte ligt net onder dat van soja. Daar staat tegenover dat het voor de deur ligt en dus zelf gewonnen kan worden. Het kroos kan een stuk goedkoper zijn dan soja, mits de winning en bewerking ervan geoptimaliseerd wordt. Een plezierige bijkomstigheid in het kader van duurzaamheid is dat de negatieve bijsmaken verbonden aan soja, niet kleven aan het eendenkroos.

Op zoek naar nieuwe mogelijkheden op zijn bedrijf rolde Rick de Vor, melkveehouder in

Snelrewaard, dit voorjaar in een project met de Animal Science Group (ASG) uit Wageningen. Samen met Frank Lenssinck van ASG schreef De Vor een plan om geld binnen te halen voor onderzoek naar de mogelijkheden van eendenkroos. Eendenkroos is een praktijkexperiment in het project 'Koe & Cultuur' van Wageningen UR. Dit jaar onderzocht De Vor de technische mogelijkheden van eendenkroos. Komend jaar staat de economische haalbaarheid centraal.

Techniek

Van doorslaggevend belang voor De Vor om dit project te starten, is het gemak waarmee het kroos ge-

wonnen kan worden. Op slechts een paar meter van het stallencomplex staat een gemaal. Door het gemaal hoopt het kroos zich letterlijk voor zijn deur op. Hierdoor is het een relatief kleine moeite om het kroos te verwijderen. „Ik heb niet eens overwogen om de polder af te rijden voor eendekroos”, zegt De Vor resoluut.

De Vor runt in maatschap met zijn ouders een melkveebedrijf met 65 melkkoeien en 23 stuks jongvee. Zijn bedrijf wordt door twee andere jonge agrarische gezinnen omringd, waardoor verdere uitbreiding van zijn 32 hectare bij huis onmogelijk is. Daarnaast huurt hij zes hectare maïsland in Moordrecht.

Iedereen kent de zomerse groene sloten. Eendenkroos is volop aanwezig, bereikbaar en beschikbaar. De technieken om eendenkroos uit de sloten te halen zijn wel nog beperkt. De eerste lading eendenkroos schepte De Vor in Stolwijk, omdat een loonwerker aldaar een goede schepbak tot zijn beschikking had. Een tweede lading kwam uit Amersfoort.

Na het scheppen is het noodzaak om het te drogen. „Nat eendenkroos eten de koeien niet, droog lusten zij het graag en heeft het een geur overeenkomstig met luzerne”, vertelt De Vor. De koeien op de proefboerderij in Zegveld hebben het kroos ge-

test. In dit stadium van onderzoek heeft De Vor het kroos in Elburg in de drogerij laten drogen, die

daar op dat moment in de drukke tijd van het natte jaar toch nog ruimte voor had. Dit is een kostenpost waarop bespaard moet worden om de 'productie' rendabel te krijgen. Een mogelijkheid is om bijvoorbeeld het kroos op eigen land voor te drogen. De droge stof van eendenkroos bedraagt slechts 5 procent.

Voerfactoren

Eendenkroos levert 30 ton droge stof per hectare wateroppervlak met een ruw eiwitgehalte van ongeveer 35 procent. Het klimaat, de temperatuur, is een sturende factor in de hoeveelheid eendenkroos. De droge stof heeft een hoge verteerbaarheid van 80 procent. „Een rantsoen met maïs en kroos levert voldoende en goed pensfermenteerbaar eiwit”, weet De Vor. Het kroos kan net als luzerne worden opgeslagen en bewaard, in balen.

De bewaarbaarheid van gedroogd eendenkroos is erg goed. „Gedroogd is het een betrouwbaar product, dat in deze proef vrij was van E. Coli, salmonella en botulisme. Onderzoek naar para-tbc en zware metalen loopt nog. De kwaliteit van het kroos is afhankelijk van het gebied waar het wordt geoogst. In de polder in Snelrewaard is de kroos van goede kwaliteit. De oogst uit Amersfoort was vervuild met veel ruwe as.”

De manier van voeren zal ook nog verder worden onderzocht. Op dit moment denkt De Vor het

kroos bijvoorbeeld te verwerken tot meel of mengen in de brok.

Economisch

„Het is niet weggelegd om er veel aan te verdienen. Ik zou het toch wel omschrijven als een niche-markt”, merkt De Vor op. „Daarom is het ook erg belangrijk dat we komend jaar de techniek om het kroos te winnen en te drogen verbeteren. Het zou het mooist zijn als ik genoeg voor mijn eigen koeien heb en daarbovenop nog kan verkopen.” Een product van kroos is op verschillende manieren te verbeteren, namelijk door het verzamelen van het kroos te optimaliseren, door goed voor te drogen en het tijdstip van winning goed uitkiezen zodat de boer een maximaal aantal keer per zomer kan oogsten.

Een belangrijke nog onbeantwoorde vraag is: Van wie is het kroos? Het Waterschap Valei en Eem heeft al aangegeven dat het hun geld waard is, als een boer het eendenkroos uit de sloot haalt. Eendenkroos bezorgt de waterschappen alleen maar last en ze moeten betalen voor de afvoer van het overtollige kroos. De Vor moet nog overleggen met het Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden over het kroos bij hem voor de deur.

Regelmatig oogsten geeft voor de waterschappen nog een voordeel. Het kroos zuivert het slootwater zonder dat de kwaliteit van het kroos als veevoer afneemt. Een regelmatige oogst draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit.

De Vor geeft aan dat het in zijn situatie wel belangrijk is dat het waterschap meewerkt bij het verzamelen. Zij moeten dan bereid zijn het gemaal aan te zetten op het moment dat het weer tijd is om eendenkroos te oogsten. Eendenkroos groeit erg snel; binnen 16 tot 48 uur heeft het kroos zich verdubbeld. Bij vijf keer oogsten, moet het waterschap op het verzoek van de Selrewaardse boer het gemaal vijf keer laten draaien.

Op de vraag of het kroos te kweken is, antwoordt De Vor positief. „Het zou een beetje raar zijn om de sloten te bemesten om een grotere opbrengst te realiseren, dat past natuurlijk niet in het duurzaamheidsplaatje, maar het is wellicht een optie om een hectare land zo in te richten dat kroos geteeld kan worden.” Met de opmerking dat 'de opbrengst met kroos groter is dan de opbrengst van het grasland', geeft De Vor te kennen dat eendenkroos potentiële veel mogelijkheden biedt.

Komend jaar moet blijken dat de winning van eendenkroos economisch rendabel is, anders zal De Vor met het experiment stoppen. „Ik ga in de berekeningen zeker ook rekening houden met mijn eigen arbeidstijd. Dit wordt nogal eens vergeten, maar ik vind het te belangrijk. Iedere oogst kost me ongeveer twee dagen.” Kostenneutraal vindt De Vor onvoldoende.

De technieken om eendenkroos uit de sloten te scheppen zijn nog beperkt.